

Orsjømyra naturreservat - utvidelse

*

Referanse:

Blindheim T. 2012. Naturverdier for lokalitet Orsjømyra naturreservat - utvidelse, registrert i forbindelse med prosjekt Frivilligvern 2011. NaRIN faktaark. BioFokus, NINA, Miljøfaglig utredning.

(Weblink: <http://borchbio.no/narin/?nid=3799>)

Referansedata

Fylke: Telemark
Kommune: Skien

Kartblad:
H.o.h.: 100-163moh
Areal: 1095 daa

Prosjektilhørighet: Frivilligvern 2011

Inventør: TBL

Dato feltreg.: 20.09.2011

Vegetasjonsone: boreonemoral 100% (1080 daa)

Vegetasjonseksjon: O1-Svakt oseanisk

Sammendrag

Undersøkelsesområdet Orsjømyra naturreservat - utvidelse utgjør et myrkompleks og et tilliggende fattig barskogsområde. Området utgjør totalt en drøy kvadratkilometer og ligger vest i Skien kommune, mellom 100 og 160 meter over havet. Hele undersøkelsesområdet grenser til annen skogsmark av lignende typer som det som finnes innenfor undersøkelsesområdet. Området har overveiende rolig topografi.

Furuskog dominerer mye av undersøkelsesområdet og finnes som en skrinn utforming i hellende terreng og på kollene, mens en noe frodigere type vokser på flatere mark med tykkere jorddybde. Granskogen dominerer på noe rikere og mer veldrenert mark. Stedvis finnes blandingsskog med gran og furu. Rike vegetasjonstyper er så og si fraværende både i skog og på myrene.

Det er kartlagt tre dødved rike kjerneområder i et område som ellers er fattig på død ved og gamle trær. I to av disse områdene er det gjort funn av et fåtall rødlistede arter som alle er knyttet til den døde veden. Skogen har ikke nyere inngrep, men spor etter tidligere hogster kan sees i hele området, noe også mangelen på gamle trær og kontinuitet i død ved tyder på.

Området oppfyller i liten grad mangeler ved skogvernet, men det vurderes som viktig å sikre kantsonen rundt eksisterende reservat på en bedre måte.

Området har moderate naturverdier, særlig sammenliknet med de mange verdifulle rike blandingsskogene som finnes i distriktet, og viktige "hotspot"-skogtyper som er godt utbredt i distriktet finnes ikke i dette området. Skogen er fattig barskog og i hovedsak ikke spesielt gammel, med et relativt fattig artsmangfold, med bare fire rødlistearter. Likevel har området visse kvaliteter knyttet til tre kjerneområder med mye død ved (men dårlig kontinuitet) som dekker en ganske høy andel av arealet, og ikke minst til at det omfatter et litt større sammenhengende parti eldre til halvgammel skog uten nyere inngrep rundt et eksisterende myrreservat (helhetlig økosystem som omfatter biologisk interessant både barskog og myr). Området vurderes derfor som lokalt verneverdig (*).

Feltarbeid

Området ble kartlagt av Terje Blindheim (BioFokus) i løpet av ca. 6 timer 20. sept. 2011. Sett ut i fra områdets potensial for spesielle arter var tidspunktet for inventeringen gunstig. Det er ikke lagt vekt på kartlegging av myrarealer. Kartleggingen ga en rimelig god oversikt over det aller meste av området. Deler av kantsonene rundt det eksisterende verneområdet er kun observert på avstand. Samlet sett vurderes kunnskapsgrunnlaget mht. vegetasjon, skogstruktur og avgrensning som godt, mens artsmangfoldet kun er overfladisk kartlagt.

Utvelgelse og undersøkelsesområde

Området er kartlagt i forbindelse med vurdering av området under ordningen med "frivillig vern". Kartleggingen er gjort på oppdrag for Direktoratet for naturforvaltning.

Tidligere undersøkelser

Myrområdet er undersøkt i forbindelse med tidligere myrverneplan. Myrverdiene er ikke undersøkt i denne sammenheng. Følgende står skrevet om myra i Naurbase:

Formålet med fredningen er å bevare et variert myrkompleks av stor landskapsmessig verdi i sin naturlige tilstand.

Relativt stor lavlandsmyr bestående av flere myrelement. Det sentrale partiet har bygd seg opp slik at vegetasjonen der bare blir tilført næring gjennom regnvann (nedbørsmyr). Øvrige deler er jordvannspåvirka og til dels svært fuktig.

Myra er et av de største ombo-minerotrofe myrkompleks i helt urørt stand i lavere strøk i Telemark. Forekomst av smal-marihand.

Området er ikke tidligere kartlagt for naturtyper og det lå ikke data fra Miljøregistreringer i skog (MiS) ut på nett når denne rapporten ble skrevet. I 2011 ble det utført kartlegginger i regi av Norsk botanisk forening i de østlige delene av eksisterende myrreservat. Smal-marihand ble da gjenfunnet. Øvrige drøyt 150 arter ble kartlagt, men ingen av disse var rødlistet. Undersøkelsesområdet utenfor eksisterende verneområde inneholdt ikke artsfunn fra Artskart.

Beliggenhet

Undersøkellesområdet ligger vest i Skien kommune i Telemark ca. 12 km rett vest for Skien sentrum.

Naturgrunnlag

Topografi

Området er lite topografisk variert. Hele Orsjømyra delen er mer og mindre helt flat, mens den vestre delen av området har slakt kollelandskap med et par mindre sprekkdannelse.

Geologi

Hele området er i følge NGU sin kartbase granittisk gneis noe også en alt overveiende fattig vegetasjon underbygger (NGU 2012).

Klima

Etablert skog i tilknytning til fuktige myrarealer kan ha høyere luftfuktighet enn øvrige arealer innenfor undersøkelsesområdet. Det er imidlertid ikke påvist et mangfold av arter som en følge av særlig spesielle lokalklimatiske forhold.

Vegetasjon og treslagsfordeling

Det undersøkte området har overveiende fattig vegetasjon med dominans av fattig myr, bærlyngskog, røsslyng-blokkebærskog og blåbærskog. I svært små partier finnes litt rikere vegetasjon. Noen få kvadratmeter i kjerne 2 hadde lågurtmark med innslag av blåveis og enkelte overganger mellom myr og fastmark kan trolig defineres som middels rike. Furu dominerer over det mest av arealet bortsett fra i kjerneområde 1 og 2 hvor grana dominerer. Edelløvtrær finnes ikke i området bortsett fra noen få registrerte eiker og innslaget av osp, rogn og selje er lavt. Bjørk finnes spredt i tilknytning til myr og fuktdrag.

Skogstruktur og påvirkning

Nesten hele området har eldre skog som er upåvirket av nyere inngrep, men betydelig preget av tidligere tiders plukk- og gjennomhogst. I de skrinne furudominerte områdene står forholdsvis småvokst og ensjiktet furuskog. Enkelte av trærne kan være noe eldre, men skogen fremstår her som forholdsvis ung i økologisk forstand. På mark med noe større jorddybde og mer fuktighet er furua noe grovere, men trolig ikke eldre og det er større innslag av gran, noe som også gir et mer variert skogbilde (barblandingskog). Det er kun i de tre kjerneområdene og i deler av kantsona rundt eksisterende verneområde at det er større mengder med stående og liggende død ved. Her finnes til dels mye læger, men i hovedsak ferske og middels nedbrutte stokker, og kontinuiteten i død ved er svak. Her er også skogen litt mer sjiktet og glennepreget enn ellers i området.

Skogen er påvirket av tidligere tiders plukkhogst og småflatehogst. Av nyere hogster er kun et mindre område langs reservertgrensa i syd og vestover mot kjerneområde 2 der det er utført lett gjennomhogst senere år.

Kjerneområder

I det følgende listes informasjon om de avgrensede kjernelokalitetene i området Orsjømyra naturreservat - utvidelse. Nummereringen referer til inntegninger vist på kartet.

1 Galtebekkmoen V

Naturtype: Gammel barskog - Gammel granskog
BMVERDI: B

Areal: 107,7daa

Innledning: Lokaliteten ble kartlagt høsten 2011 av BioFokus i forbindelse med vurdering av et større område ved Orsjømyra for frivillig vern.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger i tilknytning til Orsjømyra naturreservat vest i Skien kommune. Minerafattig grunn gir kun grunnlag for fattige vegetasjonstyper. Lokaliteten er avgrenset til myr og fuktig skog i sør og sørøst, ellers til fattig og tørr furudominert skog i øvre deler.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten utgjør en slak sørvendt skråning med gran som dominerende treslag. Furu, bjørk og osp finnes spredt, mens eik og rogn er sjeldent forekommende. Skogen er tildels godt sjiktet og stedvis rik på små glenner etter sammenbrudd av gran. Unggran er godt etablert i disse glennene. Mye lite nedbrutte læger av gran finnes i hele området, mens læger i midlere og seine nedbrytningsstadier er forholdsvis sjeldent forekommende. Det er mye høystubber av gran og en del av lægrene er forholdsvis grove. Det er også noe læger og gadd av osp.

Artsmangfold: Det er gjort noen få enkeltfunn av rynkeskinn og rosenkjuke på læger av gran. Potensialet for andre rødlistede og truede arter knyttet til død ved vurderes som forholdsvis stort.

Bruk, tilstand og påvirkning: Det er ikke noen tekniske inngrep i lokaliteten.

Verdivurdering: Lokaliteten er valgt ut som naturtype på grunn av store mengder med død ved over et større forholdsvis velarrondert areal. Lokalitetens størrelse og potensialet for sjeldne og trua arter knyttet til død ved trekker verdien opp, mens fattig vegetasjon og forholdsvis lav dødved-kontinuitet trekker verdien ned. Totalt sett vurderes område å regional verdi og gis verdi som viktig (B verdi).

Skjøtsel og hensyn: Områdets verdier i dag og på sikt ivaretas og utvikles best dersom skogen undras hogst.

2 Grisebergdalen

Naturtype: Gammel barskog - Gammel granskog
BMVERDI: B

Areal: 6,3daa

Innledning: Lokaliteten ble kartlagt høsten 2011 av BioFokus i forbindelse med vurdering av et større område ved Orsjømyra for frivillig vern.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger i tilknytning til Orsjømyra naturreservat vest i Skien kommune. Mineralfattig grunn gir hovedsakelig fattige vegetasjon. Lokaliteten grenser til myr/fuktskog i nord.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten utgjør en mindre nordvendt skråning ned mot Grisebergdalen. Vegetasjonen er i all hovedsak av blåbærtype, men et mindre område har lågurtvegetasjon med funn av bl. a. blåveis, teiebær og skogsalat. Skogen er grandominert, flersjiktet med lite spredning og økologisk gamle trær er fraværende. Noe læger av gran finnes spredt og i et parti finnes en del beverfelte ospelæger som er noe nedbrutt. Ellers er det lite nøkkelementer typisk for gammel skog.

Artsmangfold: Knyttet til læger av osp ble det registrert flere arter av sopp. Begerfingersopp, bølgekjuke, ospelvitkjuke og olivenskål.

Bruk, tilstand og påvirkning: Det er ikke noen tekniske inngrep i lokaliteten.

Verdivurdering: Lokaliteten er avgrenset som naturtype på bakgrunn av høyere dødved konsentrasjon enn i resten av landskapet og funn av flere forholdsvis sjeldne sopparter hvorav to er rødlistet. Funn av en sårbar art gir området verdi som viktig (B verdi) på tross av liten størrelse.

Skjøtsel og hensyn: Områdets verdier i dag og på sikt ivaretas og utvikles best dersom skogen undras hogst.

3 Orsjømyra V

Naturtype: Gammel barskog - Gammel furuskog
BMVERDI: C

Areal: 32,4daa

Innledning: Lokaliteten ble kartlagt høsten 2011 av BioFokus i forbindelse med vurdering av et større område ved Orsjømyra for frivillig vern.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger i tilknytning til Orsjømyra naturreservat vest i Skien kommune. Mineralfattig grunn gir kun grunnlag for fattige vegetasjonstyper.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten utgjør skog i overgang mellom fastmarksskogsmark og myr. Lignende skog finnes også øvrige kantsoner rundt Orsjømyra, men er ikke avgrenset i denne sammenheng. Lokaliteten huser en ganske grovvokst furuskog med innslag av en del gran på de tørreste partiene og noe borealt løv i myrsumpskog. Det finnes spredt med død ved i tidlige nedbrytningsstadier av gran og furu, samt noe stående død ved. Skogen er forholdsvis ensjiktet, men noe yngre skog er i ferd med å etablere seg i glenner som er oppstått. Vegetasjonen er forholdsvis fuktpreget med fuktige utforminger av blåbærskog og røsslyng-blokkebærskog. I nordvest og øst er det fattig myrsumpskog med større løvinnslag og ganske småvokst skog.

Artsmangfold: Det ble lett etter sopp på død ved, men uten at nevneverdige funn ble gjort.

Bruk, tilstand og påvirkning: Det er ikke noen tekniske inngrep i lokaliteten.

Verdivurdering: Lokaliteten er gitt lokal verdi (C verdi) da størrelsen er beskjeden, det er ikke kontinuitet i død ved og skogen er ikke svært gammel. Større dødved mengde og noe grovere skog enn i området ellers har vært utgangspunktet for avgrensning som naturtypelokalitet.

Skjøtsel og hensyn: Områdets verdier i dag og på sikt ivaretas og utvikles best dersom skogen undras hogst.

Artsmangfold

Artsmangfoldet er samlet sett relativt fattig. Det er stedvis mye død ved av gran, og det er påvist enkelte signal- og rødlistearter av vedlevende sopp på gran, inkludert 3 NT-arter og 1 VU-art. Det finnes nok noen flere interessante vedlevende arter på både gran og osp, både av sopp og insekter. Potensialet for sjeldne og kravfulle vedlevende arter vurderes likevel som begrenset pga. dårlig kontinuitet i død ved og fattige vegetasjonstyper.

Total dominans av fattige vegetasjonstyper gjør at floraen av jordboende sopp og karplanter er artsfattig. På Orsjømyra er det imidlertid interessant myrvegetasjon, med bl.a. smalmarihånd. Det er heller ikke registrert noe spesielle flora av lav i området og potensialet for sjeldne og trua lavararter vurderes som lav pga. manglende egnet substrat og habitat. Artsmangfoldet knyttet til furu er fattig.

Tabell: Artsfunn i Orsjømyra naturreservat - utvidelse. Kolonnen **Totalt antall av art** summerer opp antall funn innenfor området. 0 betyr at artsfunnet ikke er tallfestet, men begreper som mye, en del, sparsomt, spredt o.l. er brukt. Det store tallet i kolonnen **Funnet i kjerneområde** henviser til hvilke kjerneområder arten er funnet. Det lille tallet angir hvor mange funn som er gjort i hvert kjerneområde. 0 betyr tekstlig kvantifisering. Små tall uten kjerneområdenummer angir funn utenfor kjerneområder.

Gruppe	Vitenskapelig navn	Norsk navn	Rødliste-status	Totalt antall av art	Funnet i kjerneområde (nr)
Orkidéfamilien	Dactylorhiza traunsteineri	Smalmarihånd	VU	1	1
Sopp vedboende	Antrodia pulvinascens	Ospehvitkjuke	NT	1	2 ₁
	Artomyces pyxidatus	Begerfingersopp		1	2 ₁
	Chlorenchocelia versiformis			1	2 ₁
	Fomitopsis rosea	Rosenkjuke	NT	3	1 ₃
	Phellinus ferrugineofuscus	Granrustkjuke		1	2 ₁
	Phlebia centrifuga	Rynkeskinn	NT	2	1 ₂
	Spongiporus undosus	Bølgekjuke	VU	1	2 ₁

Avgrensning og arrondering

De registrerte verdiene vil ivaretas rimelig godt innenfor de avgrensningene som er foreslått, men se kommentarer nedenfor. Avgrenset verneverdig område er identisk med tilbudsområdet.

Kjerneområde 3 kuttes i to av eksisterende vernegranse og her kunne det med fordel vært tatt med noe mer areal. Det bør vurderes om ikke en grense som går langs høyspentlinja i nord hadde vært mer hensiktsmessig enn den som er foreslått. Skogen nord til høyspentlinja ser ikke ut til å ha lavere kvaliteter enn i området forøvrig. Kjerneområde 1 grenser helt inn til verneforslaget. Hogst helt inn til grensa her vil påvirke de registrerte kvalitetene ganske mye. En buffer ned mot bekk i sør bør vurderes etablert

Undersøkelsesområdet grenser ellers til ordinært drevet skog på alle kanter. Noe av denne har trolig vel så høye kvaliteter som mye av arealene i undersøkelsesområdet, men ingen større naturverdier ble kartlagt rett utenfor grensene.

Andre inngrep

Det er ingen nyere tekniske inngrep i området. Det går skiløype gjennom området, noe som i liten grad forringer områdets kvaliteter.

Vurdering og verdisetting

Det vil være av stor verdi for myr/skog komplekset ved Orsjømyra om skogen rundt verneområdet ble gitt en sterkere beskyttelse mot hogst enn det har per i dag. Overgangene mellom skog og myr er varierte og ofte de biologisk rikeste i et myrkompleks som dette. Skogen begynner også å få naturverdier isolert sett da den hovedsakelig har stått urørt i mange år, og mengden død ved begynner å tilta. Det tilliggende området som er kartlagt inneholder tre kjerneområder med større ansamlinger av død ved og funn av enkelte rødlistede arter og med et visst potensial for flere. Skogen ut over kjerneområdene er ordinær hverdagsskog som skiller seg lite fra øvrig skog i landskapet.

Området oppfyller i liten grad mangler ved skogvernet slik disse er omtalt i Framstad (2002, 2003). Området defineres som lavereliggende i boreonemoral sone, men har ikke skogtyper eller artsmangfold som tilsier høy eller middels mangeloppfyllelse.

Området har moderate naturverdier, særlig sammenliknet med de mange verdifulle rike blandingskogene som finnes i distriktet, og viktige "hotspot"-skogtyper som er godt utbredt i distriktet finnes ikke i dette området. Skogen er fattig barskog og i hovedsak ikke spesielt gammel, med et relativt fattig artsmangfold, med bare fire rødlistearter. Likevel har området visse kvaliteter knyttet til tre kjerneområder med mye død ved (men dårlig kontinuitet) som dekker en ganske høy andel av arealet, og ikke minst til at det omfatter et litt større sammenhengende parti eldre til halvgammel skog uten nyere inngrep rundt et eksisterende myrreservat (helhetlig økosystem som omfatter biologisk interessant både barskog og myr).

Området utgjør en kontrast til de nærliggende undersøkelsesområdene på Trolldalsfjell, Burmansfjell og Vasslausfjell-Eikelifjell, og selv om kvalitetene ved Orsjømyra er klart lavere mht. biologisk verdifull skog, har Orsjømyra skogtyper som i mindre grad finnes i disse tre områdene.

Totalt skårer undersøkelsesområdet lavt på nesten alle verdiparametere, men vurderes som verneverdig med en stjerne (*).

Tabell: Kriterier og verdisetting for kjerneområder og totalt for Orsjømyra naturreservat - utvidelse. Ingen stjerner (0) betyr at verdien for kriteriet er fraværende/ ubetydelig. Strek (-) betyr ikke relevant. Se ellers kriterier for for verdisetting i metodekapittelet.

Kjerneområde	Urørthet	Død ved mengde	Død ved kontin.	Gamle bartrær	Gamle løvtrær	Gamle edelløvtrær	Treslagsfordeling	Topografisk variasjon	Vegetasjonsvariasjon	Rikhet	Arter	Størrelse	Arrondering	Samlet verdi
1 Galtebekkmoen V	***	***	**	*	*	0	*	*	*	*	*	-	-	**
2 Grisebergdalen	***	**	*	*	*	0	*	*	*	*	**	-	-	**
3 Orsjømyra V												-	-	
Samlet vurdering	***	*	*	*	*	0	*	*	*	0	*	*	**	*

Referanser

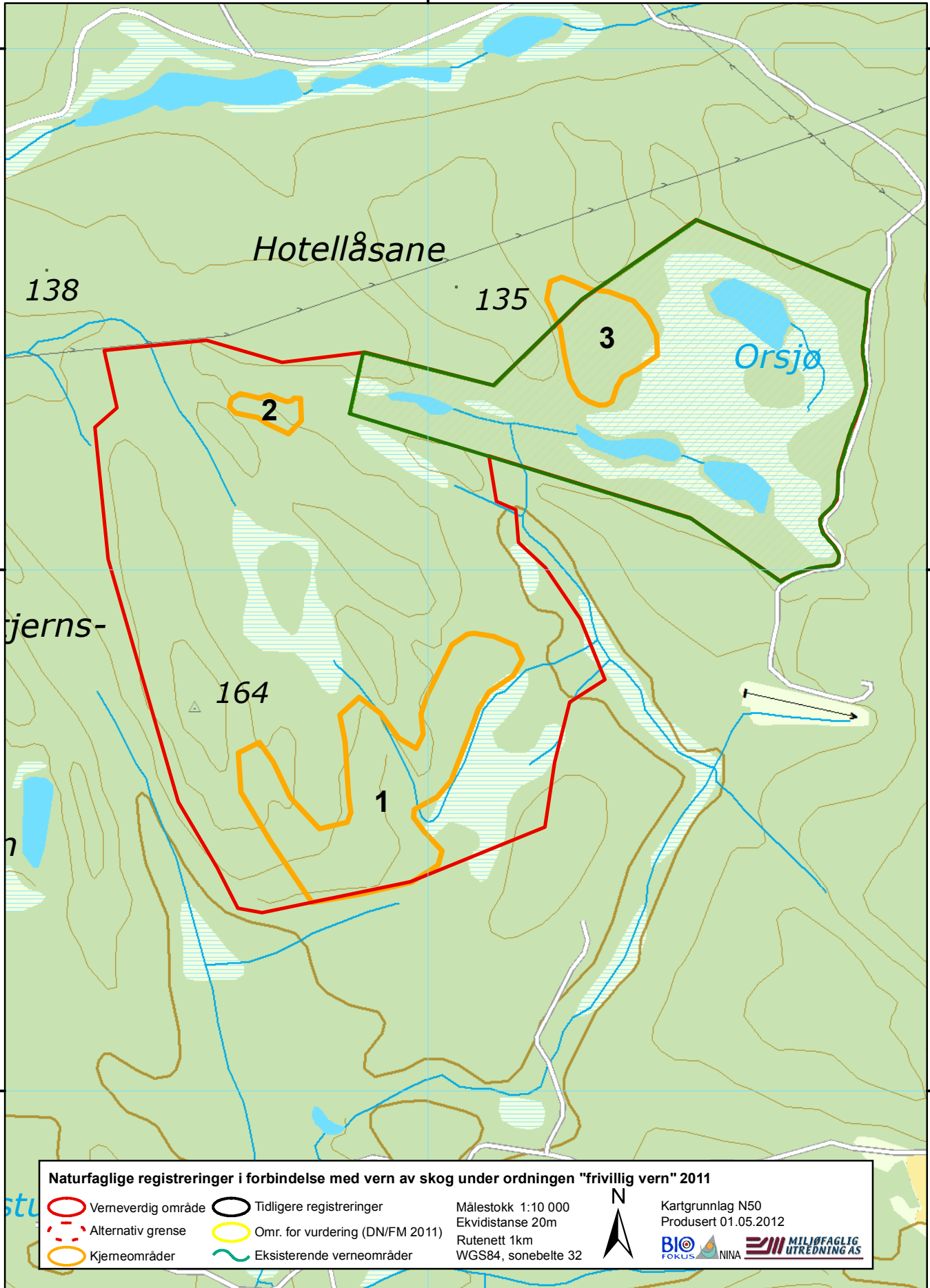
Artskart 2012. Artsdatabanken. <http://artskart.artsdatabanken.no/Default.aspx>

Framstad, E., Økland, B., Bendiksen, E., Bakkestuen, V., Blom, H. & Branderud, T. E. 2003. Liste over prioriterte mangler ved skogvernet. - NINA oppdragsmelding 769. 9pp.

Framstad, E., Økland, B., Bendiksen, E., Bakkestuen, V., Blom, H. og Brandrud, T.E., 2002. Evaluering av skogvernet i Norge. Fagrapport 54, NINA. 146 s.

Naturbase 2012. Direktoratet for Naturforvaltning. http://dnweb12.dirnat.no/nbinnsyn/NB3_viewer.asp

Norges Geologiske Undersøkelse. 2011. Berggrunnskart. Tilgjengelig fra: <http://www.ngu.no/kart/bg250/>

Bilder fra området Orsjømyra naturreservat - utvidelse

Åpen myrflate i eksisterende Orsjømyra naturreservat, sett fra sør. Foto: Terje Blindheim

Kjerneområde 1 inneholder mange hundre læger av gran og det finnes mange høystubber. Foto: Terje Blindheim

Skrinn furuskog omkranser den største myra sentralt i den vestre delen av undersøkelsesområdet. Foto: Terje Blindheim

Høyreist furuskog innenfor kjerneområde 3. Foto: Terje Blindheim